

Historien bak gullkonfirmantjubileet

Tekst Siv Anita Aasum

På Snåsa har det vært en lang tradisjon for feiring av at det er 50 år siden en ble konfirmert. I de senere årene er det blitt til en tredagers feiring, hvor kirka kanskje har den minste rollen i feiringen, men det var ikke slik det startet

Starten.

På menighetskontoret finnes det protokoller for de årlige gullkonfirmantjubileene fra 1962 og framover til dags dato. Det er ut fra disse protokollene jeg har hentet mine opplysninger. Ut fra det jeg har lest var det sokneprest Harald Rønning som tok initiativet til

gullkonfirmantjubileet tilbake i 1950. Det vil si at de første som gjennomførte dette jubileet var de som var konfirmert i 1900. Det vil også si at det nå er 75 år siden det første jubileet fant sted. Det har etter det jeg ser bare vært tre år at det ikke har vært noe jubileum: 1994 – p.g.a. at det ikke var noen konfirmasjon i 1944, 2008 – fordi de feiret sammen med 2007 kullet og 2020 – p.g.a. coronarestriksjoner.

Det har vært tradisjon at det er gullkonfirmanter som fortsatt bor i bygda, som blir utpekt til å være med i komiteen for jubileet. Komiteen utpeker også ny komite for det påfølgende året.

Gullkonfirmanten har ivrig stilt opp fra både fjern og nær. Mange utvandret til Amerika på starten av 1900 tallet. Allerede i 1964 var det noen som tok seg tid og råd til å reise tilbake til Snåsa, for å delta på jubileet.

I starten var jubileet konsentrert om en dag, og det var en søndag, fordi gudstjenesten var en viktig del av jubileet. Hvilket tidspunkt på året det har vært arrangert har variert alt fra mai til november, men mest vanlig de senere årene har vært i juni-juli.

Innholdet var i starten at en møttes til gudstjeneste, ofte med nattverd sammen med årets konfirmanter. Så ble det fotografering, og etterpå festmiddag og kaffe. På kvelden var det samvær i prestegården hvor presten og kona serverte kveldsmat, og det hele ble avsluttet med en andakt.

På festmiddagen var soknepresten med kone invitert, men det kunne også være at klokker, kirketjener, organist og kirkesangeren fikk invitasjon.

Utvikling.

De årene Kaare Rogstad var prest (1962-1973) var det samvær i prestegården med

kveldsmat søndags kveld, men fra 1974 ble dagen avsluttet med kveldsmat eller bare kaffe på Turistsenteret.

Når Stein Finstad starter som sokneprest (1977-1987) tar han opp tradisjonen med å invitere til samling i prestegården. Fra 1978 blir det ikke samling på kvelden, men som kirkekaffe etter gudstjenesten. Komiteen bidrar da med kaker. Fra 1985 blir det kirkekaffe i soknestua i stedet.

I 1994 blir jubileet utvidet til to dager, med «Bli-kjent-treff» på Snåsa hotell på lørdags kvelden. Det kommer nok i stand fordi Laila M. Tømmerås, gift Sandvik, er gullkonfirmant og hennes familie drev hotellet. Etter dette ble jubileet en todagers fest. Utover på 90-tallet blir det vanligere at ektefeller/samboere også deltar på hele arrangementet.

Sakte har jubileet blitt utvida til at man treffes også på dagtid lørdag. Tiden har vært fylt med omvisninger i soknestua, prestegården, Vinje skole, Snåsa skole, rundturer i bygda, seterturer, bedriftsbesøk og lunsj på ulike steder.

På 2000-tallet begynte en å legge jubileet til helger hvor det foregikk andre ting i bygda, som Fiskefestivalen og Snåsadagan.

I 2016 ble det startet med et uformelt treff på kvelden fredag, og dermed var jubileet utvidet til en tredagers feiring. Det første treffet var «På Hjørnet», men senere har en vært innom både Grana bryggeri, Eldhuset på hotellet og Midtpunktet.

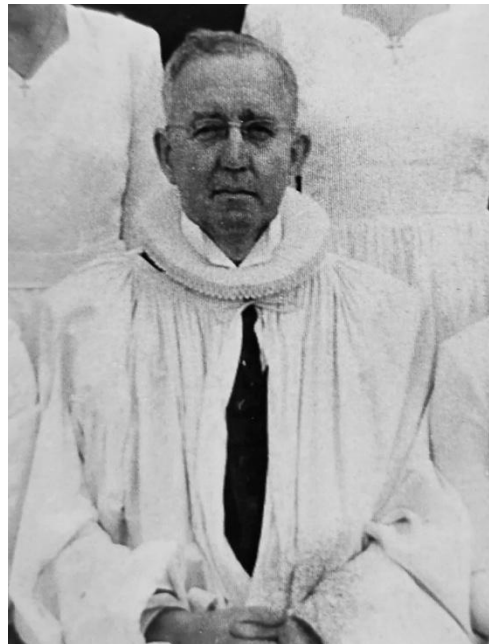
Fra 2022 ble festmiddagen flyttet fra søndag etter kirketid, til lørdags kveld. Det ble da lunsj på Garveriet etter kirketid i stedet.

Gudstjenesten.

Tradisjonen har vært at en møtes på kirkebakken og går i samlet prosesjon inn i kirka. Gullkonfirmantene har i mange tilfeller hatt ulike oppgaver under gudstjenesten fra å lese tekst, lese navn på de som har gått bort, tenne lys for de eller legge en rose for hver enkelt framme i koret.

I referatet fra 1966 skrives det «Det var høgtidsamt i kyrkja, ei høgtidsstund som gjorde djupt inntrykk på oss». At gudstjenesten gjorde inntrykk, går igjen i mange referater.

I 2011 var det av ukjent årsak ingen gudstjeneste under jubileet. Gullkonfirmantene ble imidlertid møtt av diakon og organist i kirka. Fra referatet kan en lese: «Å sitte der i stillhet, og ha kirka for oss selv, gjorde stemningen helt spesiell, og flere av oss måtte tørke en tåre».

Tradisjon å minnes de som har gått bort.

Det har alltid vært tradisjon på jubileet å minnes de av kullet som har gått bort. Ut fra det jeg

har lest har det bare vært ett kull hvor alle har vært i live ved jubileet, og det var kullet fra 1972 med jubileum i 2022.

I starten ble det lagt ned blomster på gravene til de av kullet som var gravlagt på Snåsa. Det var blomsterfondet som betalte denne blomsterhilsen. Ser ut til at det fra 2005 ikke er blomsterfondet som dekker blomsterhilsen lenger, men gullkonfirmantene selv.

Etter hvert ser det ut til at det både er blomsterbukett på gravene og en rose som legges framme i koret i kirka. Rosen legges ned når navnene til de som er gått bort leses av presten eller en av gullkonfirmantene under gudstjenesten. Under festmiddagen har en også minnet de som har gått bort, enten med en minnetale eller bare at navnene blir lest opp.

Noen ganger har det vært bare komiteen som har lagt ned blomsterhilsen på gravene, og da har det skjedd kvelden før gudstjenesten. Nå er det mer vanlig at alle er med enten før gudstjenesten eller like etter.

Spesielle hendelser.

Konfirmantkullet fra 1940 opplevde å være samlet hos sokneprest Strømme den 9. april 1940. Han fortalte da at landet var i krig og at de skulle synges en sang og reise hjem. Sangen var «Vår gud han er så fast ei borg».

Kullet fra 1942 opplevde at under konfirmasjonsundervisningen kom tyskerne og hentet sogneprest Strømme i peisestua i prestegården. Dette var midt under en sang: «Der går et stille tog igjennom kampens bulder med bønn på alle sprog». Som de husket det, ble de avbrutt i det tredje verset. Sitatet ovenfor er fra Bjørnstjerne Bjørnsons dikt «Et stille tog» eller «For de sårede» som han offentliggjorde i boken «Dikte og sange» fra 1870, og som senere ble satt melodi til. Diktet sier noe om Bjørnsons tro og håp på at bønn kan være en kraft som kan overvinne konflikt, og diktet er en metafor for fred og forsoning mellom mennesker uavhengig av språk og nasjonalitet. Det er vel noe vi trenger å tro og håpe på i dagens urolige verden også.

I 1944 ble det ikke holdt noen konfirmasjon, så i 1994 ble det heller ikke noe gullkonfirmantjubileum. Det gjorde at kullet fra 1945 var på hele 80 konfirmanter. Det største kullet ut fra det jeg har kunnet se.

I 2009 var det spenning rundt muligheten for å få til jubileum, da kirka var stengt p.g.a. konstruksjonsskader. Den ble imidlertid åpnet igjen til jubileet.

Kullet fra 1970 som skulle ha jubileum i 2020 ble rammet av coronarestriksjonene. Det ble bestemt dato tre ganger, før jubileet endelig ble holdt i september 2021. Samme høsten holdt også kullet fra 1971 jubileum. De to kullene ville gjerne slå seg sammen til felles feiring, men fikk avslag av kirka, da de anså at det ble en for stor forsamling ut fra de restriksjonene som var da. 1971 kullet hadde dermed sitt jubileum kun noen uker etter 1970 kullet, i oktober 2021. Kun ei uke etter ble kirka stengt igjen p.g.a. konstruksjonsskader, og den har vært stengt etter det. Jubileene har derfor vært gjennomført med gudstjeneste på forsamlingshuset Vonheim.

Fotografering.

I protokollene har hvert årskull lagt inn bilde av de som deltok på gullkonfirmantjubileet. Fra 2003 har det også blitt lagt inn kopi av det opprinnelige konfirmasjonsbildet.

Når det gjelder bildene som er tatt under jubileet, så har det stort sett vært lokale fotografer som har tatt dem. Det ble ved en anledning (1991) prøvd med fotograf Knoph fra Steinkjer. Det ser imidlertid ut som det ble med bare det ene året.

Fra starten av var presten med på bildet av gullkonfirmantene, og bildet ble tatt fremme ved alteret. I 1980 var første gang uten presten, og det var da tatt på trappa i prestegården hvor det var kirkekafe. Året etter var presten tilbake i bildet, enten det ble tatt i kirka, ved prestegården eller ute på kirkebakken ved Soknestua. Så følger noen år hvor prestene stort sett er med på bildet, men fra 2005 og framover er presten helt fraværende. Først nå i 2023 dukker sokneprest John Gunnar Krogstad opp på et bilde.

Bekledning.

Før 1914 var det vanlig at både gutter og jenter var kledd i svart under konfirmasjonen. Svart dress for guttene og svart kjole for jentene. Så begynte en del av jenten å bruke hvite kjoler i stedet for de svarte. Da ble det etter hvert vanlig med hvite kjoler for jentene, men fortsatt svart dress for guttene. I 1954 var første året at alle konfirmantene gikk med hvite kapper, en tradisjon som fortsatt holdes.

Når det gjelder gullkonfirmantene, så var det i starten vanlig med mørk dress for herrene og kjole for damene. Først i 1972 var det to damer som stilte i bunad, men fram til midten av 80-tallet var det ikke mange bunader å se. Etter hvert har det blitt mer og mer vanlig med bunad. Herrene har også hatt en utvikling fra den tradisjonelle mørke dressen, til at det utover 80-tallet ble mer vanlig med lysere dresser.

I 1990 er det første gang noen stiller på bildet i gapta, samisk drakt. Det var etter at Bierna Bientie hadde startet som sokneprest her på Snåsa.

Festmiddag og bevertning.

Det har vært interessant å lese hvilken bevertning som har vært vanlig gjennom alle disse årene fra 1962. I starten ble festmiddagen holdt på Bostadhaugen. I 1970 ble det skiftet fra Bostadhaugen til Snåsa turistheim eller Turistsenteret på folkemunne, og som senere ble til Snåsa Hotell (1990).

Festmiddagen har bestått av en eller annen form for steik, kjøttkaker med potet og grønnsaker. Til dessert har det stort sett blitt servert fromasj, men i 2000 kom karamellpuddingen på banen.

Etter hvert som jubileet ble utvidet til to dager, ble det karbonade lørdags kveld som senere gikk over til koldtbord. I 2005 ble det i protokollen skrevet at de som ville det skulle få en velkomstcocktail på lørdags kveld.

Når så den tredje dagen, fredagen, kom inn i 2016 var det uten servering første året, men så ser det ut til at serveringen ble Taco. Etter det har det vært varierende servering, ut fra hvor en har tilbrakt kvelden.

Festmiddagen ble i 2022 flyttet til lørdags kveld, og da er det i stedet blitt lunsj på Garveriet etter gudstjenesten.

Taler, hilsninger, sang, musikk og andre kulturelle innslag.

Under festmiddagen har det ofte vært festkomiteens leder som har holdt tale. Det har også vært en del hilsninger fra gullkonfirmanter som ikke har kunnet være tilsted på jubileet. Disse har vært i form av brev, som blir lest opp under middagen. Hvis det ikke blir holdt noen minnetale over de som var døde, blir de i alle fall nevnt ved navn og mintes under middagen. Det blir sunget opptrykte sanger, og som oftest blir det avsluttet med «Snåsasongen». Tradisjonen tro blir det holdt en «takk for maten»-tale.

Gjennom årene har en også hatt en del «innleide» personer som har bidratt med sang, musikk og andre kulturelle innslag både under festmiddagen og ellers. Noen av konfirmantene har selv også bidratt på dette feltet. I 1982 hadde sokneprest Stein Finstad diktet en sang til konfirmantene, som de sang på kirkekaffen i prestegården, mens presten spilte piano.

Det ble ved et par anledninger vist lysbilder fra kirka med tekst lest av Stein Finstad og bilder og musikk av Arve Hjelde. Oddvar Åsvoll og Per Steinar Høgnes har også hatt bildefremvisning, med bilder fra Snåsa. Svein Strugstad hadde laget et musikalsk foredrag med topp hits fra 1964 for sitt jubileumskull. Listen over alle de som har bidratt med sang, musikk og skrøner er lang, så ingen nevnt, ingen glemt.

Prestens og kirkas rolle i jubileet.

I starten var presten med på komitemøte, og presten var en viktig del av jubileet og feiringa. I 1963 står det at sognepresten er den som sender ut invitasjoner. I mange år inviterte presten gullkonfirmantene til kveldsmat eller kirkekaffe i prestegården, og presten med kone var selvsagte gjester på festmiddagen.

Fra slutten av 90-tallet har kirka og presten fått en mindre rolle i feiringa. Nå er det bare selve gudstjenesten og det å «bake inn» noe om jubileet i den som er prestens rolle. Jeg tror ikke det var slik sokneprest Rønning hadde sett for seg at det skulle bli, når han startet det hele i 1950.

Konfirmasjon er en tradisjonell kristen seremoni der konfirmanten bekrefter sin dåp og sin tro, og er en viktig begivenhet i den norske kirke. Gullkonfirmasjonen var nok fra sokneprest Rønnings side ment som en feiring av den begivenheten konfirmasjonen var. Det har vi kanskje glemt litt i dagens feiring? Gullkonfirmantjubileet er imidlertid noe som blir sett fram til, og som mange prioriterer. Til høsten åpner endelig kirka vår igjen og forhåpentligvis blir tradisjonen med gullkonfirmantjubileum holdt i hevd i mange, mange år til.

Årets gullkonfirmanter kan du lese om i en egen artikkel i dette Solsang.